

Austriecii și criza ungară.

Vacanța ministerială din Ungaria a aruncat marti valuri neliniștitoare și în spiritele din Austria. Iată cum ee scrie Neue Freie Presse :

«Domnitorul e foarte îngrijat. In zilele trecute, când i-s'a spus, ce impresia bună a făcut la tractările comerciale cu Germania faptul, că reprezentanții austriaci și unguri s'au înțeles, a zis :

— Da, însă mă tem, că acesta a fost cântecul de lebedă.

Not aproape în trăsături sigure cunoaștem punctul de vedere al M. Sale față de un ministeriu al coaliției opoziționale. Punctul de vedere al M. Sale conglăsuște cu legea, în care e scris, că chestia tarifului vamal nu e chestie comună, ci o afacere, ce la restimpurt se execută de baza de principii analoage.

Amintește apoi de banca austro-ungară, care ar înceta la sfârșitul anului 1907, în caz de încetează uniunea vamală.

In parlamentul vienes firește cel mai mulți sunt pe lângă menținerea situației de acum. Dacă însă se spune în Ungaria, că totul vrea a fi numai tranziție și că Ungaria vrea să se pregătească spre tarif vamal, atunci mai bine să se împlinească dorința Ungurilor.

Se face tarif vamal între Austria și Ungaria : nu mai are rost nici armata comună.

De astea scrie un politician austriac.

*

Criza ministerială. Neorientarea e tocmai așa de mare ca și până acum. Kossuthiștii vreau să aibă cu ori-ce preț pâinea și cușitul. Viitorul guvern va fi cu colorit independist.

*

Cât plătește un fisolar bincă.

Cine n'a auzit de cazul lui Alexe Péczeley, protopretore în Radna? Substitutul de notar din Berzova, după ce protopretorul nu și-a ținut promisiunile, ce i-le-a făcut, a scris despre el, că «și-a călcat în modul cel mai mojicesc cuvântul de onoare dă, că nu-l mai poate considera de pers... a

Din contră, toate capetele erau plecate de la pământ; ochii erau stinși, pântecul suferind, dîndu-și în silă membrele, care înaintea, cu greutate, se părea că sârmanele animale au fost scoase din ham în același moment după o alergare îndelungată și prea repede. Păreau obosite, zdrobite, descrujate.

S'ar fi zis, că au fost urmărite și hărțuite prea mult de un vrăjmaș fără de milă.

Și tocmai așa se întâmplase. Căci în curînd apărură, la rîndul lor, următorii, trei vânători, cari veniau în urma lor la o mare distanță unul de altul.

Acești trei bărbați nu aveau cai, ci călăreau pe catiri.

Un novice, necunoscător al obiceiurilor din bărganele Texasului, ar fi găsit acest tablou foarte ciudat și s'ar fi codit să-și creadă ochilor!...

O herghelie de cai sălbatici — animalele cele mai independente, cele mai mândre și mai nelncrezătoare de pe pământ — împinsă, gonită drept înainte de trei bărbați călări pe catiri greoi, pe cari i-ar fi putut întrece și pierde din vedere dintr'o singură săritură!...

Și aceasta în mijlocul imășului lor, fără hotare în nici o direcțiune, putând fugi la depărtări nemărginite, până unde ochiul nu i-ar mai fi văzut, sau pe terenuri unde nu lăsausu nici o urmă și unde era aproape imposibil să fie urmărit?

Desigur aceasta ar fi părut, cu drept cuvânt, neverosimil și de necrezut, fără o explicațiune premergătoare.

Această explicațiune, eată-o :

cinstită, fiind-că înaintea lui cinstea și caracterul sunt concepții necunoscute». Protopretorul adevărat îi promisese, că-i va sprijini candidatura lui Tóth Pál la postul de notar cercual în Berzova. Dar de fapt nici candidatura nu i-a primit-o.

Péczeley l-a înprocesat pe Tóth pentru vătămarea de onoare, dar curtea cu jurați din Oradia l-a achitat. «Függetlenség» unde s'a publicat articolul lui Tóth scrie articol de fond și noi încă întrebăm : mai poate fi un așa om protopretore.

*

Licitație. Se svonește, că partidul liberal își va schimba programul în sens național maghiar. Va da și un manifest către țară. Asta va fi puterea renăscătoare pentru partid, când știm, că majoritatea partidului o fac deputații cercurilor naționalităților?

Cine și cum ne bate ?

Cine ?

La inaugurarea muzeului armean din Gherla, în sediul episcopului gr. cat. român și sub praporul bisericeii greco-catolice, Ioan Misgkian, profesor la colegiul de propagandă fide, a vorbit — după cum spune «B. H.» — următoarele :

«Primul cuvânt, ce-l îndreptăm în numele cetățenilor, ce trăesc în străini, e mulțămila, recunoștința față de o așa națiune, care a îmbrățișat cu simpatie, cu toleranță, liberalism și dragoste prigoniții armenimea. Dar astă deosebită considerare nu e prerogativa acestui neam; tocmai așa sunt tratate celelalte naționalități ale țării ungurești, cari sunt provăzute cu așa mari garanțe de libertate, cum naționalitățile din marile state civilizate nici visa nu pot. El a avut privilegiul să se convingă personal de stările de aici și zi de zi a fost tot mai tare convins, că naționalitățile pot trece de fericite, că trăiesc în țara aceasta, fiindcă sunt împărțite de drepturi, stimă și neîncetată simpatie, toate acestea în o măsură, care naționalitățile străine nici bănuie nu o pot...»

Repet : Acestea s'au petrecut în sediul episcopului gr-cat rom. din Gherla.

Bărbații, cari apărură, erau mustangeri — adevărați vânători de profesie, ale căror victime obicinuite sunt caii sălbatici.

Toate năravurile, toate ascunzătorile acestora le sunt cunoscute : ei sunt siguri, că-i vor prinde, la un moment dat, fără a recurge la armă s'au la arcan.

De mult și-au ales herghelia, pe care o urmăresc : de mai multe săptămâni îi cunosc modul de viață, habitatul său — adică imășurile pe care paște, locurile unde petrece noaptea și acelea unde să duce de obicei să se adape la aceleași ore ale zilei.

Și într'o bună dimineață i-au declarat războiu, s'au mai bine zis, au pus-o pe goană, încălcați pe catiri și ținând fie-care din ei alți doi catiri, în rezervă ; și în toate zilele, în continuu, dar agale, urmăresc pe sârmanii cai surprinși, cari și-au pierdut cumpătul.

Aceștia n'au plecat din prima zi drept înainte, dar au început să descrie imense cercuri concentrice pentru a se întoarce în curînd aproape exact la punctul de plecare.

Au și obosit, în această alergătură nebună și nefolositoare, făcând cincizeci de kilometri, pe când inimiile lor abia percurgeau zece fără nici o oboseală pentru catirii lor.

Cât despre mustangeri, cari cruță forța catrilor prin popasuri bine chibzuite ei nu întzie de a se ivi din nou la spatele cailor sălbatici, pentru a-i sili să reînceapă fuga oarbă și grăbită.

Și de data asta, vânătorul a urmat diagonală nemiloasă și a reînceput prima goană, repetând mereu această mișcare strategică, până când

Altfel oare cine-o fi, de unde vine figură, de vorbește în numele și pentru naționalități? Ne-ar deobliga foarte împresugitorii lui din Gherla.

Cum ?

Din «B. H.» mai departe citire :

«Zilele trecute a fost la noi un ceh și vorbind și cu el despre ceh și naționalităților s'a arătat foarte surprins, i-am răspuns : de, toate astea sunt cele sfurtate minciuni din lume. L'am luat ap braț și l-am condus la o hartă, unde indicate forțele partidelor parlamentului primare după cercuri : Iată, îi zisei, col peștriță e partidul guvernamental : fii și te uită : aici sunt Slovaci, aici Ru aici Românii, aici Sași, toți au ales tați guvernamentali. Cercurile de color și sunt ale opoziției, 4 din 5 părți ca populație maghiară. Aici domnesc aceia ajutorul naționalităților sugrumă guvern 30 ani aspirațiunile populației mare...»

Kossuthistul însă nu spune, cum matele Vaszáry a pus pe labe pe Sl și ceilalți prin clerul său catolic (vezi N din «Tribuna»), uită de ciomegele din hul-Silvaniei, de cențul ardelenesc etc.

Eată așa se informează străinii Maghiari.

Din acest incident *pro domo* ar cași noi să ne colorăm harta căderii învingerilor după grupările politice dela încoace și după bisericile române. A va fi apot icoana noastră cea adevărată care vor învăța mulți, cari astăzi plutes apele propagandei de sugerații.

Adrese de aderențe.

Din incidentul criminei alegeri Cehul Sălagiului, alegătorii și poporul Băsești, au adresat Magnificului D George Pop de Băsești următoarea ad

Magnifice Domnule !

Pronia Divină V'a trimis să fii ducătorul mult prigoniții nostru neam mănesc, din iubita noastră patrie.

Toată viața, puterile sufletești, trup și avutul D-Voastre, le-ați pus pe al

caii sălbatici, pierzându-și capetele, să ar într'o fugă nebună și desperată.

Dar atunci, încep a simți oboseală : perdut pentru-că și-au sleit forțele în alerg circulară și stupide și n'au plecat imediat înainte, dispărînd pentru totdeauna din acest curi periculoase.

Apoi, la oboseală se adaogă foamea : inimicul lor are grijă să nu le dea răgaz să mănance nici ca să-și repare puterile.

In fine setea, îngrozitorul chin al setei apasă la rîndul ei și le mărește suferințele : zădar s'au încercat să facă o cotitură, pentru se abate pe la adăpătoarea obicinuită. Aceasta e cunoscută mustangerului nemilos, care a iute într'acolo pe un drum mai scurt decât urmat de cai. Aci ajunge adese-ori la timp pe a-i împiedeca de a-și potoli setea pe deplin totdeauna destul de curînd pentru a-i împiedeca de a mănca și a-și umplea stomacul, gol de timp.

Atunci urmărirea reîncepe cumplită milă și repaus.

Dar, de astă-dată, nobilele animale urm e linie dreaptă, de oare-ce sunt obosite și mai simt nici o plăcere să alerge. Foamea sporește repede : încearcă să smulgă în câte-va fire de earbă sau câte-va ramuri de dar aceasta nu le este ușor, nici îngăduit pe mult timp.

Pe când ating, cu buzele lor uscate, ce le ascunde copitele, aud cu atât mai bine neîmpăcații lor urmăritori, cari de altcum ca să fie auziți, și otava rămâne neatinsă.

(Va urma).

unei, ba jertfitu-v'af și cel mai scump
argăritar omenesc... Libertatea personală.

Rău-voitorii cu toate acestea nu s'au
stulit.

Loialul și credinciosul popor Român
nd, că patriotismul adevărat, se bazează
respectarea legilor, și voind a se folosi
acest drept, Românii cercului electoral al
ul-Sălăgiului, a voit, să Vă aleagă, de
representant al său, în dieta țarei.

Inimicil, — în ziua alegerii, spre du-
a întregului neam românesc, au voit să
curme, scumpul fir al vieții.

Geniul românesc, aceasta n'a lăsat-o,
ales, cu tocarea în cap, din partea lor.

Ați sângerat în ziua alegerii D-Voastră
beliduce, cu mai mulți dulci frați.

Cu căl e ura lor infernală mai mare
de persoana D-Voastră, și prin urmare
de neamul românesc, cu atât mai fer-
e dragostea noastră, cătră ea.

Noi, ca alegători și locuitori Români
Băsești, de cele întâmplate ne scârbim.
ruri, ca cele petrecute în Ceh, nici între
belici, nu să pot întâmpla.

Vă dorim, deplină însănătoșare și viață
elungată, spre bucuria scumpului și foarte
prigonitului nostru neam românesc.
mulți ani să trăiți!

Trăiască patria!

Trăiască Maiestatea Sa Regele Apostolic!
Invingă dreptatea!

Băsești, 19 Febr. 1905.

profundă stimă at Magn. Voastre alegători:

Antoni Băliban, preot în Băsești, Ioan
ra, învățător, Andrei Pop a Văsălicutei, Io-
Pop a lui Ioan, Anton Pop a lui Mihail
urchii, Anton Pop Gligorichii, Toader Pop
Andrașiu, Mihail Pop al Flori, jude, Dio-
Pop, mașinist, Augustin Pop a lui Todor,
plante Pop a lui Andraș, Vasile Pop a lui
elă, Emeric Pop a lui Terențiu, Simon
eștiu, Ilie Pop, Ioan Pop al Pinti, Todor
lui Mihail, Pașcu Pop al Văsălicutei
Pop a lui Ștefan, Tanasie Pop Botizanu,
andru Pop a lui Todor Florea Siladi, Va-
Mateiu, Teodor Pop al Flori, Ioan Mă-
al Alexi, Văsălică Siladi, George Pop al
elichii, Constante Pop a lui Ilie, Toader
gos, Ioan Pop al Mitrului, Florea Fărcașiu
inchi, Găvrilă Gros, Tanasie Siladi, Ioan
al lui Józsi, Mihail Pop a lui Viloaie, Onu
liari, Ioan Pop al Gligorichii, Vilă Jánosiu,
ge Rus, George Rogoz, Gavrilă Mercașiu,
on Pop a lui Toader, Vasile Pașca, Vasile
agronom, Zaharie Pușcașiu.

Subscriși în numele tuturor alegătorilor
locuitorilor din Băsești.

AN, PENTRU UN VERS.

Sub titlul acesta, și cu subtitlul «Agi-
în contra ideii de stat maghiar», puse
semnele citării, lucru ce-l face scriitorul
d lui însuși i-se pare straniu ceea-ce ci-
— ziarul «Napló» din Cluj, aducând
ort despre cel din urmă proces de presă
«Libertății», are cinstitul curaj, a spune
de, că el însuși, ziar maghiar a rămas
tit de asprimea pedepsei.

Ziarul maghiar dă întâi în traducere
ia întregă, care e cuprinderea în ver-
a unui mic capitol istoric, și apoi zice:

„Procuratura regească a găsit în această pu-
inne agitație contra națiunii maghiare... (a-
procuratura a găsit, dar redacția numită în-
nu o găsește! (Red. L.)“

„Așa e adevărat de părere acuzatorul (procu-
că poezia incriminată, reimprespătează în-
pările revoluției populare dela 1784, și că
ind conținutul ei, e fără îndoială că scopul
iei nu e altul, ci acela de a agita, — respec-
a trezi în naționalitatea română ură în contra
nii maghiare (?)“

Și acest semn al întrebării față de profunda
ire a procurorului, e pus tot de foaia ma-

ghiară, ca semn de mirare din partea sa, că poate
un procuror, care se pretinde iurist, să găsească
această acuză în acea poezie, redată mai sus.

Ear' după-ce mai schițează decursul pertractă-
rării și ținuta rezolută a acuzatului Iuliu V. Ioan-
novici, care la sfârșitul apărării sale, a adresat
juraților cuvintele: — Așa să vă ajute Dumnezeu
vouă juraților, precum mă veți judeca pe mine
de drept! — ziarul „Napló“ arată felul osândirii
la la 1 an temniță și 1000 cor. în bani, apoi
serie cu litere mari și cu sublinieri:

— «A tulszigoru itélet mindenütt méltó
feltűnést keltett, s ezek után, bárki érthető-
nek indokoltnak találhatja a nemzetiségek
lázongó keserűségét!“

Pe românește:

— «Judecata aceasta peste măsură de
aspră, a produs adevărată uimire peste tot
locul, și după aceasta ori-și-cine poate găsi
de înțeles și motivată (intemeiată) amărăciu-
nea care ferbe în naționalități.

ELECTORALE.

Răspuns la alegerea din cercul electoral
Bega-Szent-György.

După alegerile de deputați, din multe părți
s'au publicat multe, despre purtarea unora și a
altora; unii laudați, unii huiduiți și puși la
răboj. Din cercul nostru încă s'a raportat și
scris despre demersul alegerii, părintele Magdu
din Ecica și-a făcut referada obiectiv la loc,
fără ca să fi atins persoane, fără ca să fi învi-
nuit pe cine-va personal, ci în general au atins
ținuta preoților, învățătorilor și a inteligenței,
că de ce nu în special și personal Domnia Sa
va fi știut de ce! Ne permitem, să întrebăm,
fost-au D-sa la vre-o conferință de candidare
în cercul nostru? Articolul l'am cetit ne-am
liniștit cu toții — am chemat conștiința de
judecător; după cele scrise de dl Magdu fie-
care își va fi făcut judecata — ce va urma și
cum își va croi ținuta în viitor, mai fiecare o
va fi știut, după-ce au văzut însuflețirea dela
aceasta alegere. Insuflețire frumoasă, însuflețire
ne mai pomenită. Și ar fi putut fi și mai mare
și mai înălțătoare. Dar că nu au fost și că
candidatul național (?) au căzut, din ce cauză,
ni-se spune în cele scrise de „Mai mulți ale-
gători din Toracul-mic“. Din stilul „Mai multor
alegători“ putem cunoaște oamenii. Să venim
la obiect.

Că ce au fost în trecut puținii o știu, sunt
puțin de cei bătrâni, noi cei mai mulți tineri,
ne restrângem la prezent. Eșind din pasivitate,
prin activitate am cugetat că ni-se dă și nouă
preoților, învățătorilor și inteligenței un teren
pe care ne putem arăta activitatea și iubirea de
neam. S'a dizolvat dieta prin urmare stam
înnaintea alegerilor pline de activitate și în cari
și noi puteam lucra. În cercul nostru însă ce
să vezi? n'am fost poștiți să ne strângem rân-
durile, n'am fost poștiți să ne validăm. S'a
convocat adunarea generală electorală în Sibiu;
am fi trebuit să ne adunăm, ca și noi din cer-
cul nostru să trimitem delegat la aceea adunare.
N'am fost convocați; poștească și desmintă toți
din acest cerc, de e așa s'au nu — chiar și cei
„mai mulți alegători din Toracul-mic“ — ci
ne-am trezit că dl V. Petroviciu a mers să
reprezinte cercul nostru la aceea adunare, că
câți au fost subscriși, și de cine acel credențional
D-sa va ști.

În Toracul-mare s'a știut însă că merge
dl V. Petroviciu la Sibiu, fiind-că a recercat
pe păr. vicar protopopesc Paul Tempea, să
vină să servească în biserica din Toracul-mic,
din cauză că păr. Georgiu Lupșa era morbos
și voind păr. V. Petroviciu a călători de acasă
era lipsă de înlocuire; din epistola adresată
păr. vic. Tempea apoi a știut și colegul Lupșa
că V. Petroviciu va fi absent în ziua de St.
Ștefan de oare-ce nici unul dintre preoții din
Toracul-mare n'au putut veni la serviciu. Mor-
bos cum a fost păr. Lupșa a servit în ziua
de St. Ștefan utrenia, că cum au servit mor-
bos, o știu și cei „mai mulți alegători“.

A ajuns păr. V. Petroviciu acasă dela
Sibiu; că din partea adunării electorale din
Sibiu fost-au destinat și designat de candidat
s'au ba, noi declarăm că nu o știm, în foii nu
am cetit — D-sa va ști, — destul și bine că,
fără nici o consultare a preoților, învățătorilor și

a altor inteligenți, ne-am trezit că dl V. Petro-
viciu a candidat de deputat. Că n'am fost con-
chiemați din partea candidatului conferenței dela
Sibiu (?) destinat pentru cercul electoral Bega-
Szent-György, binevoiască a desminti acei „Mai
mulți alegători“. Poftim!!

Ne permitem o întrebare. Noi căroră ni-s'a
dat fericirea să cunoaștem pe distinsii bărbați
domni: Dr. Lucaciu, Pop de Basesci, Dr. Vlad,
Dr. Suci, Dr. C. Pop, Russu Șirianu, între-
băm că oare și Domniilor au candidat fără
ca să fi fost poștiți să candidoaze s'au să se fi
consultat cu preoții, învățătorii și inteligența
din cercul electoral în care au candidat. Sun-
tem convinși că nu, pentru-că atunci de unde
ar fi fost atâția „preoți cu crucea 'n frunte“
cum au fost la Boroșineu, Șiria, Orăștie, Chi-
șineu. Noi nu am fost luați în seamă pentru-că
îi era teamă d-lui V. Petroviciu, că în locul
D-sale, noi am fi candidat pe altii, cum e d. e.
Dr. Nestor Oprean, Dr. Demetriu Chiroi, Dr.
Liviu Ghilezan, Russu Șirianu cari toți sunt
oameni cu rang academic și cari prin bărbăția
lor de mult sunt cunoscuți, — dar candidân-
du-i noi, păr. V. Petroviciu ar fi rămas un sin-
gur gregar, luptător pentru reușita unui dintre
cei mulți pe care l'am fi candidat. Suferind însă
în morbul de grandomană și voind a-și crea o
scară pe care deși era singur, că pe ea nu se va
putea sui până la parlament — dar barem va
putea ajunge la un brâu roșu; protopopiat, ase-
sor, referent în cele două Conzisoare, — pe mo-
tivul că deși am stat în pasivitate, nu a fost
închis nici un moment pentru vre-un articol în
Seghedin ori Vaf, pe motivul că nu a scris nici
un articol în cauza Românilor, pe motivul că nu
D-sa a inventat Instrucțiunea socoșilor pe seama
sfintelor biserică, pe motivul că D-sa a fost pri-
mul care a desconsiderat preoții, învățătorii și
inteligența din cercul electoral B.-Szt.-György, —
cu dela sine putere au candidat.

La ai noștri le-a promis pământ destul
deși acela e tot ocupat, căzan (caldări) de fert
rachieu în belșug, Nemților și Toților — gimna-
ziu german și slovac, Ungurilor că e kossuth-
ist, — au câștigat voturi — îi ustură însă pe
cei — „mai mulți alegători“ că au pierdut multe
voturi, și pentru aceea să năpustesc asupra no-
arului preoților, învățătorilor, inteligenței din
Toracul-mic, Toracul-mare, Jancahid și Ecica,
apostrofându-i pe toți cu titlurile „renegat —
nemernic — ticălos, brancotat și jidovești. s. a.
Că preoții, învățătorii și inteligența au fost pre-
terată, că nu s'a ținut nici o conferință de con-
zultare și candidare, o știm și o repetăm, și
cu cuvântul de onoare întărim. Păr. vic. pro-
popesc P. Tempea e stimat nu numai de noi
în din jurul lui, ci și de cei din depărtare,
de căm de câte-ori a fost D-sa chemat la
o consultare în acest senz? N'a avut nime
o lipsă de el și de noi. Noi îl recunoaștem
om cu trecut, cu judecată, moderat, înaintea
terilor sale ne închinăm!

Notarul Checi e din Toracul-mic, român,
om de biserică, — întrebăm că în care comună
românească din Torontal s'a făcut atata ca în
Toracul-mic, comuna politică contribuie în tot
anul cu 1000 cor., la comuna bisericăscă —
din venitul comunei politice, de-ar fi așa de
renegat, nu i-ar fi dat inima să lucre în acolo
ca biserica să fie ajutorată, și să nu uităm că
școala a doua mai mult din această sumă s'a
edificat, care numai decoarea comunei poate fi,
are Toracul-mare așa școli? deși au fost vre-
muri că și acolo au fost notari români. Om în
slujbă fiind, a făcut așa pe cum a putut, mai
ales că d-sa încă a fost mult desconsiderat.
Pe marele public, referințele familiare — nu
l'ar fi interesat.

Părintele Lupșa, deși nu a fost poștit
la nici o consultare, deși când a mers părin-
tele V. Petroviciu la Sibiu nu a fost încuno-
științat, — deși nesănătos totuși prin expunerea
sănătății s'au nuzit a înlocui pe colegul său.
deși nu a lucrat în contra candidatului, nu i-sa
cruțat nici măcar cercul familiar — colportân-
du-se în foae lucruri cari s'au petrecut la el în
familie — colportându-se vorbe pe cari presu-
punem că numai cei cari au stat pe la fereastră
le-au putut auzi — ba ce e mai mult, în pre-
ziua alegerii au fost amenințat că va fi inzul-
tat, urmând voinței libere mai ales că a văzut
atata desconsiderare ar fi mers să ajute pe acela
care nu știe ce îi este datorința atunci când
toate interesele personale trebuie lăstate la o parte
pentru interesele comune și naționale.

Părintele Mariu Tempea văzându-se alterat, a mers de a votat cu acela care a mântuit comuna de a edificat o școală comunală cu 40.000 cor. etc. etc.

Părintele Raichiciu, Conda, au fost uimiți auzind că a candidat un coleg care nu i-au avizat nici în scris nici cu vorba.

Bancrotatul și jidovețul de Secoșan, — să ne oprim puțin — dl Iosif Secoșan nu din cauza sa ori a purtării sale a bancrotat, că nu a bancrotat, ci așezându-și 4 feciori la toți a dat ceva, — o fată (unica) o a crescut-o și măritat după dl Demetriu Feier notar în Șeitin, că anul răi nu l'au ajutat nu-i de vină el, — groșicer la jidovi n'a fost nici când, — d-ta însă știi și știu ambele Torace, că păr V. Petrovici e groșicerul (cenzarul) unei firme jidovești Deutsch din Sstebe. Poftim și negați „mai mulți alegători“.

Inchipuitul de Terlaiu, ticălosul de Avramuț Rașa, măglașul de Ghilezan pe cei 5 învățători cari n'au luat parte îi lasă afară. Dumnezeu poate cu aceste epitete să intimidează oamenii, — nu cumva cugeta — că toți sunt nimica numai ei ceva? Au doară cugetă că în toate cercurile preoții, învățătorii și inteligența au fost așa desconsiderată ca la noi și de aceea s'au ales oamenii cei cu inimă de ablegați??

Avem o vorbă păr. V. Petroviciu are de gând să concurgă la vre-un post de protopop — atragem atențiunea dlui preot, ori va candida când-va de deputat dietal, ori va candida de protopop ori de asesor, ar face bine dacă nu ar desconsidera preoțimea, învățătorimea și inteligența ca atunci.

Declarăm pe cuvântul de onoare că așa s'au petrecut, — ne poștiți ne consultați, n'am putut alerga după carul care nu ne-a așteptat.

Innaintea publicului cetitor și naintea națiunii ne scuzăm, că deși am eetit marea însuflețire din toate părțile — ne doare mult că noi desconsiderați fiind — am trebuit să ne purtăm așa... pe noi nu sa potrivit zisa „Tue recht und scheue niemand“...

Pe onoarea noastră am descris așa cum a fost, — răspuns nu mai dăm.

Teodor Checici,

Georgiu Lupșa,

Demian Târlaiu,

N. Raichici,

Conda,

preot.

Mariu Tempea,

P. Avramuț,

Iuliu Rașa,

I. Iosim Secoșanu,

Teodor Secoșanu.

Georgiu Secoșan.

Am publicat acest răspuns întocmai din respect pentru subscriitorii. Nu aprobăm însă momentele personale din el și mai ales nu găsim nici o scuză de a nu sprigini o candidatură națională, mai ales că dl Petrovici a fost recomandat de comitetul electoral ales în conferința dela Sibiu, ear n'a candidat cu dela sine putere.

Revoluția din Rusia.

Spiritele ruse sunt încă foarte agitate. — Studentii țin meetinguri.

Haosul din Caucaz.

In chipul următor, se zice. s'au iscat turburările din urmă: Omorirea unui Mohamedan, deținut în Ianuarie și faptul, că Armenii în 19 l. c. au rănit pe un Turc bogat, au contribuit, ca neînțelegerea dintre cele două națiuni să crească. D'atunci omorurile pe stradă din ce în ce se mulțesc.

Petersburg, 25 Febr.

Știrile ce vin din Caucaz sunt zi de zi tot mai rele. In Bacu băntuie adevărat războiu civil; pe străzi curge sângele în părăe. Edificiile publice, școlile și prăvăliile

sunt închise. Cete — cete vin în oraș Mohamedanilor înarmați din provincie. Aceștia jăfluiesc, omoară. Miliția și poliția e neputincioasă. Primarul orașului în zadar a cerut ajutor dela generalul Malama.

Baku, 26 Februarie.

Populația e posomorâtă. Bursa a încetat.

Greva.

Petersburg, 26 Febr.

S'a dat un ordin, ca toți impiegații căilor ferate trebuie considerați drept militari, deci se țin de tribunalul militar. Excepție au cei de pe liniile Aziel ostice.

Ciur, 26 Februarie.

Azi dimineată muncitorii uzinelor căilor ferate s'au pus în grevă. Principala lor pretensie a fost: încetarea războiului. De oare ce muncitorii au voit să strice linia ferată și locomotivele, s'a trimis contra lor numărăroasă miliție.

Bislosok, 26 Februarie.

In Starosjelic, în uzinele căilor ferate sud-vestice 800 muncitorii s'au pus în grevă.

Privitor la revoluția din Rusia ni-se transmit următoarele știri:

Paris, 28 Februarie. Din isvor autentic rusesc se vesteste, că în Rusia revoluția se întinde tot mai tare. Guvernul nu mai e capabil să cârmuiască. Chiar ofițerii mărturisesc că nu mai e chip de a garanta ordinea. Atât la diferitele fabrici cât și în atelierile căilor ferate numărul greviștilor crește pe fiecare și și imperiul e primjduit să nu mai aibă garanția circulația pe căile ferate, ceea-ce va provoca apoi o catastrofă economică.

Varșovia, 28 Febr. Fiind temeri mari că se vor pune în grevă și poliștii, cari cer sporirea salariului, lângă fiecare polișt s'a rânduit câte un soldat. Azi a început greva birjarilor. Sunt semne, că în curând se pun în grevă lucrătorii dela calea ferată Varșovia-Petersburg. Greva celor de pe linia Vistula ține într'una. Circulația spre Odesa și Moscva e întreruptă. Prăvăliile la numărăroși Ovrei au fost jefuite.

Războiul ruso-japonez.

Petersburg, 26 Feb. Agenția telegrafică din Petersburg anunță din Sahetun, că Rușii au evacuat Cinhenceng și au ocupat o poziție lângă Sanlungu. Japonezii au ocupat imediat Cinhenceng. Pierderile Rușilor sunt necunoscute. In spital au dus până acum doi-spre-zece ofițeri și trei sute soldați. Numărul celor căzuți e relativ foarte mare. Din unele companii au mai rămas numai câțiva oameni. Trei căpitani au fost răniți. Companiile trimise contra flancului drept japonez cu succes au împedecat pe Japonezi de a-i ocoli și numai după-ce muniția li-s'a gătat cu totul, numai atunci s'au retras. Azi dimineată o trupă japoneză a înaintat contra pasului Dupinin, care e situat spre sud-vest dela Sandungn. Pe pasul Pulin și n apropierea lui Talugn sunt concentrate puternice trupe japoneze.

Petersburg, 26 Feb. Generalul Kuropatkin a spus următoarele despre lupta dela Cinhenceng: Comandantul trupelor noastre

scoate în relief purtarea bărbătească a pelor noastre. Așa o companie, care apasul Selin, cam 9 verste departe de Cinhenceng, a oprit pe Japonezi, cari erau mult mai mulți și le-a respins mai mult decât atacuri. La atacul acesta dușmanul nu a mai departe de cinci-spre-zece pași. Doi companii, cari apărau colina Bereznev, susținut mai multe atacuri cu baioneta, mandanții ambelor companii au fost răniți. Pe căpitantul Vilovici cu forța l'au scăpat al lui dintre dușman. Azi dimineată un batalion inamic a înaintat în direcția pasului Dapmlin, care e cam 8 verste dela Sanlungu. Astă-sară avangardele dușmane au început a se apropia de defileul ocupat de noi.

Tokio, 26 Febr. Din cartierul general se anunță, că Vineri sara în apropierea Majtonsan 2 atacuri ale infanteriei ruse au fost respinse.

Moscva 26 Febr. Generalul Stoessel care a sosit azi aici, a fost primit cu onoare.

Berlin, 25 Febr. In Tokio e mare mulțămirea contra Rușilor, cari se apropie în haine chinezești de șirurile japoneze și mari măceluri.

Țarul și Gripenberg.

Paris, 25 Febr. Vestea colportată în «Echo de Paris», că țarul a tractat războiul cu Gripenberg și i-a făcut incriminații, nu e adevărată. S'a întâmplat tocmai contra țarului a primit foarte grațios pe bătrânul general, i-a ascultat cu atenție dăruț, samă, i-a aprobat în multe privințe propuneri și l-a încredințat să se reîntoarcă la Kuropatkin cu informațiuni speciale. Azi dimineată din nou l'a chemat țarul la sine și Gripenberg a luat parte la dejun.

Londra, 26 Febr. «Daily Telegraph» a căpătat din Sinmintin următoarea știre: noaptea de 22 l. c. 200 Cazaci s'au apropiat de stațiunea Licavo. Atunci 1200 Turci au atacat pe Ruși, dar au fost respinși cu mari pierderi. Cazacii s'au reîntors ear după amiaz dincoaci de riul Liao.

Sahetun, 26 Febr. Eri au atacat Japonezii colina Bereslesc, dar au fost respinși. Azi s'a început din nou atacul pe întreaga linie. Lupta a fost foarte înverșunată.

Berlin, 26 Febr. Un ziar din Viena scrie, că împăratul Wilhelm a trimis prin Prințul darea de samă a principelui Anton Carol, care descrie până n cele mai amănunte situația desperată a lui Kuropatkin.

Omsk, 26 Februarie. Șeșzeci soldați erau în drum spre Asia ostică au jefuit prăvălie, ear pe proprietar l-au omorât cu lovituri de topor. Pe doi dintre ei i-au spânzurat, ear pe ceilalți patru i-au osândit la muncă silnică.

Războiul ori pace?

London, 27 Febr. «Morning Leader» anunță din Koppenhaga: Ultimele telegrame din Petersburg anunță, că partidul, care cere pacea, a fost la țar în audiență. Țarul a promis, că va convoca o adunare generală, care să decidă în astă privință.

Sahetun, 27 Febr. In flancul stâng ține lupta. Japonezii luptă cu trupe considerabile. Trupa ostică a înaintat în direcția pasului Singuling și a luat în coaste pe

Dr. VICTOR D. GRAUR

medic universal, profesor calificat de școale medii p. studiul higienei.

Institut de dantură medicală și pentru tehnica de dinți.

ARAD, Piața Andrassy Nr. 22, etagiul I, vis-à-vis de casa comitatului.

Tractament special al durerilor de dinți și a boalelor de falci. Tractament total și particulară conform diferitelor proceduri. Plombări cu metal, cu sticlă, email, porcelan, amalgam de aur, și aur chimice. Operațiuni diferite la așezarea coroanei de dinți. Coroane de porcelan și aur conform indicațiunilor specialiștilor savanți. Dantură fixată și mobilă, după sistem american. Tot felul de execuții de cauciuc. Dantură întreagă fără cerul gurii. Scoateri de dinți fără nici o durere.

să ce era în Cinkenseng, care s'a retras spre Sancunio. Coloana japoneză vestică a început a înainta spre Iantagan.

Gripenberg înaintea tribunalului militar.

Paris, 27 Febr. «Petit Parisien» scrie, că generalul Gripenberg a fost deținut și va fi tras la răspundere de tribunalul militar, fiind-că în mod nepermis s'a depărtat pe câmpul de luptă.

Londra, 27 Februarie. Știrile despre război se desmint.

Puterea armatei Japoneze.

După sosirea armatei dela Port-Arthur Japonia dispune de următoarele forțe:

24 corpuri de armată, care constau din 28 batalioane, sau 230.000 infanteriști, 72 escadroane, sau 8640 oameni și 144 de baterii de câmp și de munte. Are 1100 tunuri. Șanțurile armatei japoneze se estind pe o întindere de 70—80 kilometri. Pe un kilometru vin 3 puști; deci e greu a lupta față de un așa aranjament.

Altă înfrângere a Rușilor.

De câte-va zile telegramele spuneau că o bătălie mare se prepară între Japoniezii și Rușii din Mandciuria.

Telegramele vestesc, că bătălia a și avut deja loc. Eată cele petrecute:

Londra, 27 Februarie. Corespondenții de pe câmpul de război și agenții telegraficează, că spre apus de o mare luptă s'a angajat între Japoniezii și Ruși. La extremitatea flancului drept Japoniezii au gonit pe Ruși în toate pozițiile și li-au ocupat. Puterea japoneză este îndreptată asupra centrului rusesc și după unele de până acum e sigur, că Rușii vor fi bătuti în centru.

Armata japoneză este întărită cu trupele, indeosebi artileria cu tunuri mari, comandate de Nogi și sosite aici la Port-Arthur.

Azi a sosit la Mukden 40 răniți și pe mâne sunt așteptați aici 400 răniți. Sunt și alte dovezi, că o luptă aspră se dă între cele două armate. Sunt temeri serioase, că generalul Kuropatkin va fi silit să se retragă dela Mukden.

Petersburg, 28 Februarie. În cercurile militare informate nu se mai face taină din faptul că luptele din ultimele zile sunt un război desastros pentru trupele comandate de Kuropatkin.

Londra, 28 Februarie. Ziarul «Daily Telegraph» primește din Tokio știrea, că Japoniezii au prins până acum 41 diferite corăbii, care voiau să meargă la Vladivostok. Unu-l japonez din zi în zi strimtoează din ce în ce mai mult acest port. Asediarea se face și se înăspri.

Tokio, 28 Febr. Aici s'a ținut un consiliu de război sub presidenția mareșalului Kuropatkin. Au luat parte toți comandanții de divizii și de corpuri de armată.

Războiul ruso-japonez și antropologia.

(Urmare.)

Dacă studiam raporturile internaționale din statele moderne, vedem, că Anglia procedează de Belgia sau Danemarca, întocmai ca și față de Germania; că Șveția e tratată de Franța cu aceeași considerare, ca și Statele-Unite; că față de state constituite dreptul recunoscut internațional. O ultimă întrebare: e basat res-

pectul acesta pe frică? Este asta o slimă impusă? Răspunsul e ușor. În domeniul diplomației puterile se tractează cu o stimă reciprocă fără a face distincțiuni basate pe întinderea teritoriului și forța armelor. Însă în un conflict internațional nu mai rămâne alt mijloc, decât refugiul la arme prin care o națiune își susține independența în mijlocul rivalităților internaționale și cantitatea forțelor, de care ea dispune, inspiră celorlalte națiuni nu numai respect, ci și frică. Această frică e dovadă despre forța națiunii temute și această forță poate fi pe drept, ori nedrept considerată drept un puternic pericol. De aceea puterile occidentale strigând despre pericolul galbin au recunoscut locul, ce și l-a câștigat Japonia printre puterile mari.

Cu nedrept se vede însă în forța asta încolțind un pericol. Noi suntem jam convinși, că trebuie să avem mult material de război (cel puțin vremelnic), dacă națiunile voesc să culeagă beneficiile civilizației noastre moderne... Noi admitem o relație strânsă între prepararea pentru război și menținerea păcii. Istoria ne învață, că cu câte o țară mai bine înarmată, cu atât poate fi cea mai bună strajă a păcii, și asta e părerea unui delegat englez eminent, care a luat parte la conferința din La Haye. Dela începutul vieții poporului său, Japonia și a pus devisa: „Nu uitați meseria războiului nici în timp de pace”. Japonia nu poate uita arta războiului, fiind-că având din punct de vedere comercial o avantajoasă situație geografică în mod necesar va fi silită la contacte forțate cu cele mai mari puteri ale pământului. Prin urmare Japonia are un deosebit interes pentru menținerea păcii poziția adevărată a ei o obligă să garanteze pacea pentru sine și celorlalte națiuni prin o puternică armată și o marină puternică.

Mă va putea ori-cine întreba: cari sunt aspirațiunile naționale ale Japoniei? Scopul nostru suprem, cum dovedește întreg cursul istoriei noastre, e de a introduce în orientul depărtat și multă vreme uitat, binefacerile civilizației occidentale. Dominând peste insulele oceanului pacific ea privește în toate direcțiuni e, de unde poate veni civilizația — la apus spre canalul de Suez cu ochiul spre Anglia: la Ost către canalul Panama (când va fi terminal) sub protecțiunea Americii Japonia vrea să se pue în contact cu lumea veche și lumea nouă pentru a culege cele mai bune fructe ale culturii și științei occidentale și a le propaga în insulele japoneze. Urmându-i pe calea aceasta națiunile occidentale vor voi să-și aducă comorile și civilizația în vestul continent asiatic; așa vor bate ele la porțile Japoniei. Japonia va favoriza totdeauna pe introducătorii de civilizație, dela care noi am avut atâtea binefaceri.

Și porțile Japoniei vor fi în vece deschise, fiind-că noi știm, că idealul nostru ni-l putem ajunge prin curentul acesta de civilizație europeană și americană, reinvindu-ne puterile, ca să fim în stare să menținem pacea, care e basa progresului în Extremul-Orient.

... Japonia avu norocul de a avea o civilizație orientală personală, depusă în limbă și arte, în moravuri și instituțiuni. Însă după visita lui Perry din 1853, urmând exemplul strămoșilor noștri cari acceptaseră zeii Chinei, noi ne întoarserăm spre vest pentru știință și pentru cultură și astfel legile, filosofia, religia și artele civilizației occidentale ne influențară instituțiile. Japonia s'a angajat serios să contopească cele două forme de civilizație, cea orientală și cea occidentală, ambiția ei e a le armoniza, după-cum a armonizat Roma militarismul triburilor dela Nord cu cultura raselor meridionale ale Europei.

(Va urma.)

A v i s.

Opul «Românii din statul ungar» de dl I. Russu-Șirianu sosind în Arad într'un transport mai mare, a fost oprit la vamă și ni-s'a spus că se va libera numai după-ce ministrul cercetând cartea, va afla că nu este în ea agitație.

Publicăm aceasta spre știința celor-ce au comandat cartea. Observăm de asemeni, că dl Russu-Șirianu a întreprins deja pașii ca acel transport de cărți să fie cât mai iute eliberat.

Dări de seamă și mulțumite publice.

Se vede, că marele public românesc n'a rămas indiferent la strigătul de durerea celor 270 suflete rămase pe stradă din comuna Gerbovecz — în urma cunoscutului foc înfiorător din 4 August 1904.

Avem firma convingere, că aceste ajutoare nu vor înceta, ci și pe viitor vor incurge, mai ales în considerarea miseriei celei mari, la care au ajuns acești nenorociți, mai virtos acum în acest an de lipsă și miserie, — când nu numai oamenii — ci și vitele lor sunt expuse foamei.

În „Tribuna” din anul trecut s'a publicat o parte din numele celor marimoși și s'a constatat suma de 984 cor. 50 fil.; care s'a și distribuit prin antistia comunală celor nefericiți. De atunci încoace au contribuit următorii: Magnificența Sa dl Constantin Burdea, președinte al comunității de avere din Caransebeș 100 cor.; Pera Brancovic, din Caransebeș 50 cor.; Harambasa, din Caransebeș 1 cor.; Diaconovic, din Caransebeș 2 cor.; Băsi, din Caransebeș 2 cor.; P. Liuba, din Caransebeș 1 cor.; Iovescu, din Caransebeș 1 cor.; De Stoica, din Caransebeș 2 cor.; Gedeon Seracin, din Caransebeș 50 fil.; Ioan Lungoea, din Caransebeș 1 cor.; Marin, din Caransebeș 2 cor.; Sandor Bojinea, Ticvanu-mare pentru tinerimea universitară dela petrecerea arangiată, 32 cor. 63 fil., cu care mulțumită se evitează. Suma totală până acuma încursă 1214 cor. 63 fil.

Gerbovecz, la 22 Februarie 1905.

Ioan Ienchin,
comerciant.
Danil Ciortur,
econom.

Nicolae Novacovic,
preot.
Danil Surulescu,
econom.

Cu ocaziunea producțiunii școlare din Tilișca arangiată în 2 Februarie v. a. c. au binevoit a contribui următorii domni din Seliște: Dr. Ioan Stroia, presbiter 5 cor.; Ionel Comșa, comerciant 5 cor.; Nicolae Popa, hotelier 2 cor.; Dumtru Ghibu, comerciant 2 cor.; Oct. Sglimbea, not. dipl., Simion Miholțean, Antonie Gherman, învățător, Dumitru Hociotă, funcț. de bancă, Onisifor Oprea, Soră, jurist și Toma Lupaș, câte 1 cor.; M. Micușan, 60 fil., din Guleș: A. Acelnescu, notar 4 cor.; Ilie Iosot, preot 2 cor.; George Cimpoaia, 1.20 cor.; G. Moldovan, not. dipl., Nicolae Floașiu, Ilie Tâmpăniariu, Nic. Posa, Marian Șandru, câte 1 cor.; Eliseiu Șandru, 60 fil., Antonie Lupea, 60 fil.; Gligor Posa, 50 fil.; și A. Marcu, 40 fil.; Din Gura-ritului: d-na Maria Muntean, preoteasă 4 cor.; din Ghirbom: Dumitru Prică, 3 cor.; Vasile Mușoiu, notar 2 cor.; din Bucerdea-grănoasă: Ioan Hânsa 1 cor.

Din Tilișca: Valeriu Millea, notar 5 cor.; Ioan Iosof, preot 3 cor.; Petru Juga, sen. preot, Petru Juga, jor. preot, Ioan Juga, funcț. de bancă, George Bratu, cassar, Simion Gligor, colector, Ioan G. Bratu, pădurariu, Simion Rodean, Ioan Iacob Bratu, Ioan Ciorogariu, Andrei Floașiu, Ștefan Bratu, Luca, Dan Ciorogariu, Ioan Lalu, Ioan St. Popa, Dumitru Banciu, Ștefan Prica, câte 2 cor.; Ioan Hulea 1.30 cor.; Ioan Măniș 1.20 cor., Dumitru Juga, primariu, Vasile P. Juga, Ioan P. Banciu, Paraschiva Rodean, Ana Răceu, Maria C. Popa, Luca A. Ciorogariu, Paraschiva S. Francea, George Popa, Avram Mănesă, Nicolae Poenariu, Nichifor Răceu, Ioan Frăcea, Ioan Opreș, Dumitru Bunea, George Banciu, Ioan Bumbea, Ilie Stoian, Avram Gligor, Gligor Popa, și Mihail Preda, câte 1 cor.; Maria D. Popa, Ioana Tanase, Andrei Juga, Savu Răceu, Ioan Voicu câte 60 fil.; dela mai mulți 7.50 cor.

Prin poștă ne-au trimis: Dumitru Banciu, farmacist în Seliște, 2 cor.; Ioan Oțoiu, preot în Aciliu 2 cor.; și Candit Bratu, comerciant în Romos 2 cor.; — la oaltă 130 cor.; 50 fil., — din cari subtrăgându-se spesele de 62 cor. 62 fil., a rămas un venit curat de 67 cor. 88 fil., cari s'au transpus deja la „fondul școlar” și al „bibliotecii”.

Corpul învățătoresc să simte plăcut îndemnat a aduce călduroase mulțumite stimărilor contribuenți. Asemenea mulțumește și gentilelor d-soare Anuța Iosof și Mărioara Muntean, precum și d-lor German Igna și Eugen Muntean pentru binevoitorul concurs, ce ni-l-au dat la arangierea acestei producțiuni.

Tilișca, în 10/23 Februarie 1905.

Corpul învățătoresc.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 28 Februarie n. 1905.

— **Greșală în persoană.** În «Libertatea» citim între cei păcătoși pe «fruntașul preot Mladin» din Curtici, a cărui soție și-a trimis pe cumnatul, stud. în drepturi, Crișan la Ocna să corteșască pentru prietenul familiar L. Hamori. Adevărul e; că între Mladineștii din Curtici este unul care s'a lăpădat de neamurile sale și de mult s'a făcut coadă de topor, numele lui este *Nicuta Mladin*. Preotul Bogdan din Cărpeneț (Biharia), care a corteșit prin Ocna este cumnatul acestui fatal Nicuța și fratele doamnei din Cestiune, iar studentul Crișan

— Cler încă e oare-care rudă cu Nicuța Mladin, prin urmare doamna la care s'a provocat acest cavaler, că la trimis în corteșie este doamna Nicuța Mladin. Fruntașul preot din Curtici încins în zama asta urită dela Ocna este Gregoriu Mladin, cel ce neclătit a stat și va sta pururea și pretuinderea ca stegar național. Ținem să dăm această satisfacție amicului nostru și să rugăm pe cei dela «Libertatea» a face același lucru acum, iar pe oamenii noștri să-i lase pe rușinea noastră. Sapienți sat.

— **Delegațiune.** Mâne se va face alegerea de primar în Pâncota (com. Arad). O delegație numeroasă de fruntași s'a prezentat ieri la protonotar, sub conducerea d-lui deputat Dr. St. C. Pop, pentru a cere garanții, că se va respecta voința poporului.

— † **Földes János**, jude la tribunalul din Arad, unul dintre cei mai apreciați și stimați juriști m. ghiari, a încetat din viață. Inmormântarea s'a făcut ieri și au participat în corpore toate autoritățile. Panegiricul a fost rostit, în numele colegilor, de judele dr. Köller. Pe sicriul s'au depus numeroase cununi.

— **Progresul instrucțiunii publice în Grecia.** D. Harvey, într-o carte de seamă de curând apărută la Atena, arată cu date numerice progresul pe care l'a făcut Grecia, în ceea ce privește instrucțiunea publică, în decenia 1892—1902, din care rezultă că numărul elevilor frecuenți, băieți și fete, s'a îndoit în acest interval de timp.

Spre o mai bună edificare dăm aci acele date numerice.

	In 1892.	In 1902.
Scoli, licee și gimnazii	2.593	3.587
Personalul profesoral	2.529	5.479
Elevi	99.375	190.595
Eleve	18.986	47.570

Afară de numărul de elevi cari frecuențează regulat cursurile, dl Darvey, mai arată, că un mare număr de elevi, mai ales fete, se prepară în particular, cu toate că învățământul e gratuit și pentru băieți, obligator.

— **Petreceeri.** Tinerimea țărăni din Birchiș invită la Concertul împreună cu joc care se va ține la 12 Martie a. c. st. n. în localitatea „La Cerbul”. Scopul pentru biblioteca bisericească populară din Birchiș.

— Concertul împreună cu teatru și dans se va aranja de tinerimea din Seleuș în sala ospătării d-lui Andrei Guțul Duminecă la 20 Februarie (5 Martie) 1905.

— **Himen.** *Victoria Sara* și *Ioan Neagoe* își vor celebra cununia lor, Duminecă, în 5 Martie 1905 st. n. în Cetea.

— **Atentat contra președintelui din Lan-Domingo.** O telegramă din Waschinoton aduce știrea, că s'a făcut atentat contra președintelui republicii din Lan-Domingo.

Atentatul n'a succes. Se crede, că făptuitorii fac parte din o conjurație înjghebată din pricina tractatului încheiat de republică cu Statele-rite. Focarul conjurației a fost orașul Washington.

— **Cum trăiești mult?** — Ziarul „Grand Magazine” publică următoarele păreri asupra cestiunii ce să faci pentru ca să trăiești mult.

Lord Greyde în vârstă de 95 ani. Nu fuma, fă exerciții corporale în aer, fă cumpătat.

Lord Grimthorpe 88 ani. Nu fuma, fă cumpătat ca mâncare și beutură.

Carl Nelson 82 ani. Nu fuma, scoală-te de dimineață, nu lua medicamente.

Sir Wr. Huggins 81 ani. Nu fuma, mănâncă puțină carne, ia lapte.

Sir W. L. Drinkwater 92 ani. Nu fuma, regim vegetarian, nu face exerciții corporale.

Dr. George Keith, 86 ani. Fumează rar bea vin din când în când, mănâncă puțină carne și mult lapte.

W. Frik 86 ani. Două prânzuri pe zi, 3 țigări, o lingură de rachiu și exerciții corporale.

H. Davis 82 ani. Nu fuma, trei prânzuri bune, exerciții corporale regulate.

Sir F. Hrden 86 ani. Șapte ore în pat, puțină carne și ceva vin.

— **Viața turcească.** De multe ori am eetit, că în cafenele turcești se poate căpăta pe lângă cafea bună și gloanțe de revolver, lovituri de cuțit pe preț de nimic. Interesantă e telegrama, ce povestește următorul cas: maiorul Asky, adjutanțul sultanului s'a certat în cafenea cu un om cu numele Tadsdin, pe care nu de mult îl dăseră afară din școala de război. Văzând maiorul, că cu vorba nu-l convinge și-a descărcat revolverul asupra fostului ofiier. Văzând, că nu-l ni murește și-a scos pumnalul și i-a aplicat lui Tadsdin și niște lovituri de pumnal, apoi liniștit s'a depărtat din cafenea.

— **Din pășaniile marelui duce Paul.** Reabilitarea celui mai mic fiu al țarului Alexandru II. s'a făcut pe neașteptate.

Imediat după asasinarea marelui duce Sergius, marele duce Paul s'a pomenit c'o telegramă redijetă în limba rusă dar scrisă în litere latine „Te numesc general-adjutant. Uniforma expediată”. Nicolae.

Pentru-ce căzuse în disgrație marele duce Paul, el, care fusese cel mai iubit de toată familia imperială? De tinar, abia avea 40 de ani, marele duce Pavel, se bucura deja de toate onorurile militare, era general, deveni general-adjutant, proprietar a șase regimente ruse și germane. Era deci un puternic personaj!

Remăind văduv de princesa Alexandra a Greciei după abia doi ani de căsătorie, se hotărî să se însoare din nou, de astădată însă sub rangul său. De aici porri urgia!

Aleasa inimii sale era cea mai frumoasă femeie din Petersburg, soția unui colonel și adjutant al fratelui său, doamna Olga Valerianovna Pistholkars născută Karnovici, colonelul se divorță când auzi de scandalurile soției sale, care în cele de pe urmă fugi la Livorno, în Italia. Acolo marele duce Paul se căsătorii cu ea. Un popă rus chemat anume îl cunună. Țarul anulă însă căsătoria aceasta și totodată îl degadă pe unchiul său din toate demnitățile militare. O săptămână după aceea fu dat afară și din armata prusiană.

D'atunci marele duce trăia strămtorat parte în Paris, parte în Italia, la Riviera.

Sosrtea începu să-i fie mai clementă în toamna anului trecut, când prințul regent al Bavariei, Luepold, acordă domnei Pistholkars titlul nobiliar de contesă de Hobenfelsen, ce mai apropia puțin distanța socială între cei doi amanți. Omorirea marelui duce Sergius înmura inima țarului în privința unchiului sărac și surghiunit. Umarea acestei îndurări fu reîntegrarea lui în onorurile pierdute.

— **Servitorul generalului Stoessel.** După căderea Port-Arthurului corespondenții ziarelor doritori liferanți de secrete au publicat interviuri avute în Stoessel, așa că azi mai toată lumea pretinde a ști motivele capitulării, câtă muniție s'a mai găsit etc. Stoessel zilele trecute a spus, că el nu a dat absolut nici unui corespondent nici o știre și că pe el înzadar au căutat să-l descossă. Le va spune el toate, dar numai tribunaleului militar. A mai adăogat că corespondenții n'au vorbit cu el, ci tot ce s'a publicat provine dela servitorul lui. De altminteri nu e primul cas, că atari servitori fac istoria.

— **Artist și rege.** Se știe că regele belgian e un dibăciu om de afaceri. O mică istorioară de acum câțiva ani însă arată, că se află și mai dibăci oameni, decât el. La o expoziție de tablouri regelui i-a plăcut foarte un tablou, ce reprezenta o cireadă de boi, pascănd. Regele a întrebat pe artist, cât costă, 50 franci de bou — fu respunsul.

Regele numai decât a fost în clar cu situația; după numărarea lui au fost 12 boi, va se

zică tabloul costa 600 fr. A cumpărat din tabloul Când să numere vitele pictorul îi arată o mulțime de puncte albe, cari abia se vedeau.

— Fii bun și le socotește și pe acestea.

— Boi să fie astea? întrebă spăriat regele Leopold.

— Da. Sire.... cam o mie de vite.

— Pe cuvântul d-tale de onoare?

Pe cuvântul meu de onoare.

Atunci, regele fără să mai zică ceva îl dea 50.000 franci, deși tabloul nu făcea mai mult decât 1200 fr.

CRONICA EXTERNĂ.

Noua organizare a cultului catolic în Franța. În Franța și la Roma se colportează soiul de versiuni asupra proiectelor Sfântului scaun pentru organizarea cultului catolic în Franța după revocarea Concordatului, după suprimarea unui regim și a unei administrații de multe ori seculare.

Șefii marilor ordine religioase, cari sunt la Roma, încă din timpul Papei Leon al XIII-lea au ținut astă-vară numeroase conciliabule și au discutat măsurile ce s'ar putea lua în caz de separațiune.

Primele rezultate ale deliberărilor se resimt în următoarele trei propuneri:

1. „Ori care ar fi spiritul legii separațiunii ea va face să crească libertatea individuală preotului care nu va mai fi ținut prin legătură indemnizației concordatate;

2. „Ori cari ar fi dispozițiunile textului, argerile de episcopi, de parohi și de vicari vor făcute numai de Suveranul Pontif. Buza, chiar separațiunii, este recunoașterea de către Stat titularilor posturilor eclesiastice.

3. „Legea din 1901 asupra asociațiilor religioase este o armă cu două tăisuri. Ea a venit, sub regimul concordatului, la expulzarea călugărilor. Ea poate, după revocarea convenției din 1801, să servească la reîntrirea discretă a orașilor călugări.

„Regimul concordatului interzicea viața rochiaiă călugărilor. Jesuiții, dominicanii etc., puteau fi, în Franța, nici episcopi, nici parohi, nici vicari.

„Dar care text legislativ va putea împiedica după separațiune, alegerea ce ar face-o Popul singurul stăpân al clerului, dacă el ar da posibilitățile principale la călugări bătrâni?”

Aceste concluziuni au fost supuse aprobării Papei Piu al X-lea, prin intermediul cardinalului Gotti, prefectul propagandei.

Se știe că, după ruptura Concordatului Franța va deveni în ochii Sfântului scaun simplă țară de misiune, ca și India, ca și China. Propaganda, deci călugării, va fi însărcinată cu controlul general pentru întreaga Franța.

Papa a aprobat concluziunile. Șefii ordine religioase au reînceput apoi conciliabule pentru a fixa dispozițiunea geografică ce trebuie dată proiectului. Era cestiunea de a se determina orașele și parohiile unde se vor așeza călugării în posturi parohiale.

O lungă, desbatere a avut loc asupra nuntului dacă două congregații diferite ar putea să ocupe posturi în aceeași diecesă.

Reprezentantul jesuiților aproba amestecul ordinilor și îl consideră ca propriu a derutării cetărilor puterii civile și a menține emulația între diferitele congregațiuni. Opinia aceasta a avut, însă, succes și se stabilește că fie-care congregațiune va ocupa singură posturile ce vor fi date călugărilor într-o diecesă.

Pentru a nu se jigni interesele preoților locali, s'a decis că nu se vor numi călugări serviciile parohiale decât în diecesele cu locuri vacante și în special acolo, unde preoții ordinii nu vor putea găsi resurse de trai suficiente.

După-cum se poate vedea chestiunea conciliabulului, în Franța nu numai că nu va fi zolvită curând, dar e abia la începutul luptei angajată între puterea civilă și puterea religioasă, luptă cu multe șanse, de reușită pe politica romană într-o țară unde poporul catolic și unde clerul a avut vreme să-și studieze atât de bine terenul.

POSTA ADMINISTRAȚIEI.

V. F. Abrud. Astfel de publicațiuni să nu tesc.

Dlul N. S. în Remete. Nici nouă nu mai vine.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de cassar la institutul de credit și economii «Mureșanul» societate pe acții în Maria-Radna, se escrie concurs cu termen de 30 zile, dela datul publicării în următoarele condițiuni:

Salar anual 1200 Cor. și tantiema statutară.

Dela concurenți să recere praxă în afacerile de bancă, cunoștința limbilor: română, maghiară și germană în scris și vorbire; cauțiune în sumă egală cu salariul, care va depune la intrarea sa în funcțiune și atestate cu privire la serviciile de până acum.

Cei cu calificăție de școale comerciale sunt preferiți.

Denumirea definitivă și întărirea pe viață, se va face după primul an de praxă îndeplinit la subscrisul institut, dacă alesul va corespunde întru toate așteptărilor Direcțiunei.

Ocuparea postului: imediat după alegere.

Maria-Radna, 25 Februarie 1905.

Diracțiunea institutului:
„Mureșanul“

Redactor responsabil: Sever Bocu.
Editor-proprietar: George Nishin.

INSERTIUNI și RECLAME.

La tipografia «Tribunei» se caută un mașinist-culegător. Doritorii să se adreseze la administrația «Tribunei».

Cele mai cu sic uniforme și articole pentru uniforme în prețurile cele mai moderate pregătește:

Braun János și Soțul

353 croitorul regimentului de cavalerie Nr. 12.
Strada Szalay și Kötcsy 6.

Primul

și singurul institut de specialitate p. spălarea și curățirea rufelor al lui

306 **Bettelheim K.**

ARAD, Aulich Lajos-u. 2.
Nr. Telefonului 184.

Igaz Sándor

glasornicar și giuvaergiu.

ARAD, Piața Libertății
lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint călcat cumpără p. prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

Ujházi Ede

giuvaelier

atelier de gravuri

Arad, Salacz-utca 1. (Andrássy-tér.)
(gravări de monograme, embleme, inscripții)

Execută specialități de giuvaere, tot felul de reparări abatjour etc. Schimbări de aur și argint conform cursului de zi.

Comandă din provincie să execute prompt.

Asortiment de articoli de optică.

Reparări de oroloage.

464 Prețuri culante.

Atențiune la firmă!

S'a deschis

Bazarul de pe piața Libertății

unde se vind pentru prețurile cele mai culante tot felul de obiecte pentru

cadouri de crăciun și anul nou

precum: ciorapi, tricouri, jucării, obiecte pentru fumător, săpunuri parfumate, ciorapi pentru bărbați, dame și copii, giamantane de școală și piață, masae și batiste alte multe lucruri alese pe cari nu le înșirăm aci.

Cu deosebită stimă:

450

Rosemberg József

BAZARUL CEL MAI IEFTIN!

HEGEDÜS JÓZSEF

glasornicar ARAD. juvaelier

Piața Boros Béni și colțul străzei Nádor.

Chronomètre Alpina.

Cel mai
ESCELENT
glasornic
al veacului.

Union
Horlogère
BIENNE-GENÈVE.

*Cadouri de Crăciun și Anul nou.
435 Prețurile cele mai ieftine.*

Atențiune!

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, că în magazinul meu sunt expuse și se vând cu prețuri eftine

Obiecte de lucș Japoneze și Chineze

asa d. e.: Broderii, Paravane, Vaze, Service de cial și cafea, Figuri de bronz, obiecte Clausané, Asme, Cane de cial chineze în diferite forme.

E' de însemnat că aceste obiecte au fost importate direct din Japonia.

Se pot primi fără să fie cineva silit să le cumpere.

RUBINSTEIN MOR, expeditor

Piața Libertății Nr. 13, localul magazinului.

Se pot vedea dimineața dela 8-10 și după masă dela 1-5. 523

Numai pe scurt timp!

Noutăți de senzație!

Am onoare a iaștința pe onoratul public, că pe bulevardul Principele Josif (József főherceg út) Nr. 11

Am aranjat un atelier electrial de fotografie pe hârtie

în care în decurs de 5 minute fac o fotografie admirabilă pe hârtie, pe care onor. public o poate lua imediat, cu prețuri fabuloase de eftine:

- 1 fotografie vizit până la trei persoane 25 cr. (50 fl.)
- 1 grupă cabinet 50 cr. (1 cor.)
- 3 cărți postale cu fotografia 1 cor.

Solicitând visitarea onor. public

Rămân cu deosebită stimă

Kohn Lajos

fotograf.

478

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta.

Nu e leac secret.

vindecă și înviorază sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemie, amețeli, tinituri de ureche, bătăie de inimă, sgârșiri de inimă, astma, auzul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftel de mâncare, răceală la mână și picioare, slăbirea peste tot, reuma, podagră ischias, nudul în pat, influenza, insomnia, epilepsia, circula-

ția neregulată a sângelui și contra multor altor boale, care la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Insusirea acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele afecționate, care pe de altă parte e cel mai bun scut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărilor, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea se află atestate incuse din toate părțile lumii cari prețuiesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate vedea aceste atestate. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin aparatul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta“, care atât în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost oficial oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebita-i putere vindecătoare, e în genere cunoscut, apreciat și răspândit.

Chiar și ieftinătatea estreaordinară a crucei mele electro-magnetice o recomandă cu înțelegere.

206

Prețul aparatului mare e Cor. 6.

folosibil la morburile învechite

Prețul aparatului mic e Cor. 4.

folosibil numai la copii și la femei de constituție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și expedare pentru țeară și străinătate e:

Müller Albert, Budapest, V., str. Vadász 42./K
colțul str. Kálmán.

CREMA MARGARETA

a lui

FÖLDES

este un mijloc lipsit de grăsime, inofensivă cu efect grabnic și sigur, care face să dispară alunițele, petele de ficat, roșeața de pe nas și de pe mână. Mijloc mai bun pentru obraji și mână aspre nu există.

☉ ☉ Efect instantaneu. ☉ ☉

Prețul I cor.

442

Preparată de

FÖLDES șturilor ecle
gea din
este c ELMEN

Farmacie în Arad.

Nr. Telefonului 111.

TIPOGRAFIA

„TRIBUNA“

ARAD, Strada Deák Ferencz Nr. 20.

Fiind aranjată din nou, bogat, cu literele cele mai moderne și cu rotațiune modernă, primește spre executare ori-ce lucrare ce se ține de arta tipografică.

Broșuri, opuri, manuale, tabelări în ori-ce mărime, registre pentru bănci, invitații la petreceri și cununii, plicuri, cap de scrisori, anunțuri funebre, cărți de vizită, etc. etc.

☉ ☉ Executat cu gust fin, la timp și punctual, după sistemul cel mai nou. ☉ ☉

Cerem și pe această cale binevoitorul sprigin al publicului românesc intru cât ar avea vr'o lucrare din cele mai înșirate a trimite spre executare și a ne recomanda în cerc cât mai larg tipografia noastră.

Având în vedere și sacrificiile mari ce le pretinde ziarul nostru național, credem că va afla mai iute răsunset acest anunț al nostru.

Telefon Nr. 502.